

autor

“Estem malalts d'ideologia, de desitjos de situar el real sota el domini del possible”

Gregorio Luri Medrano va néixer a Azagra (Navarra) el 1955, va estudiar Magisteri a Pamplona, i des de 1978 viu a Catalunya, al Masnou. És doctor en Filosofia per la Universitat de Barcelona i llicenciat en Ciències de l'Educació. Va ser Premi Extraordinari de Llicenciatura en Ciències de l'Educació i Premi de Doctorat en Filosofia. Ha fet de mestre de primària, de professor de Filosofia a batxillerat i també ha estat professor universitari a la Universitat Complutense de Madrid.

Luri ha publicat una bona colla de llibres de filosofia i de pedagogia, entre els quals destaquem *L'escola contra el món* (2008), *Per una educació republicana* (2012), *Val més educar. Consells als pares, a favor del sentit comú* (2014), *Elogio de las familias sensatamente imperfectas* (2017), *El deber moral de ser inteligente: conferencias y artículos sobre la educación y la vida* (2018) i el seu darrer llibre *La escuela no es un parque de atracciones* (2020).

> És autor del blog
<https://elcafedeocata.blogspot.com/>

per Jordi Viladrosa i Clua

ENTREVISTA A GREGORIO LURI

A Val més educar oferia consells als pares, a favor del sentit comú. L'ha perdut el sentit comú, l'escola actual?

La meua pretensió -que potser no hagi transmès sempre bé- no és la d'oferir consells als pares, sinó ajudar-los a posar en valor el sentit comú que ja tenen, animar-los a no llogar la seva responsabilitat a un especialista. Fer-los veure que no hem inventat nosaltres la família. Respecte a la seva pregunta, crec que hi ha a la modernitat un intent permanent de sotmetre la realitat als esquemes de determinades teories que tenen una imatge instrumental de l'home. El sentit comú és l'intent de respectar la realitat per poder respondre als seus reptes amb prudència. Estem malalts d'ideologia, de desitjos de situar el real sota el domini del possible.

El seu darrer llibre, La escuela no es un parque de atracciones, és una crítica optimista del sistema educatiu actual. Afirmar que cal reduir tant com es pugui la distància entre la ignorància i el coneixement poderós. Expliqui'ns què hem d'entendre per "coneixement poderós".

Si la meua intenció amb les famílies és ajudar-les a posar en valor el sentit comú que ja tenen, la meua intenció amb els docents és ajudar-los a desenvolupar pràctiques reflexives, perquè no hi ha millor mètode que un docent que sap per què fa en cada moment el que fa i està disposat a aprendre de la seva realitat i de la realitat dels seus companys. Pel que fa al coneixement poderós és, exactament, aquell que esperem que tingui el lampista, el dentista, el cirurgià o el mecànic a qui recorrem en una urgència. Llavors no en tenim prou amb la seva bona actitud. Volem rigor i garanties. És el coneixement que posseeix l'expert i que desitja assolir l'aprenent ambició. En última instància, el coneixement poderós es posa de manifest en la competència lingüística d'una persona, perquè el nostre llenguatge és la nostra cultura en acte.

Està actualment en crisi la didàctica o, més encara, la pedagogia? Els ha pres el lloc la neurociència?

La pedagogia moderna pateix un complex del que sembla incapaç de curar-se. Voldria ser una ciència

sense comprendre que és alguna cosa més: és un art. Per accedir a la categoria de ciència s'ha anat rendint a la psicologia, a l'economia, a la tecnologia, a la neurociència i a tot allò que li prometi, amb una aparença de neutralitat axiològica, garanties de bons resultats. Tals garanties no existeixen. No hi ha mètodes que garanteixin un èxit en el cent per cent dels casos. Un mètode bo podria, per exemple, tenir èxit en el 80% dels casos. Això significaria que, generalitzant les dades estadístiques, en un aula de 20 alumnes, el professor haurà de trobar mètodes alternatius per a 4 alumnes. En el fons la crisi de la didàctica posa de manifest la seva mancança d'una antropologia seriosa que la sustenti.

Qui construeix allò que en altres àmbits s'anomena "relat" en matèria d'educació a Catalunya i a Espanya?

Si gosem mirar la realitat cara a cara, veurem de seguida que la diferència entre els discursos pedagògicament correctes (els relats de moda) i les pràctiques efectives, és enorme. A Catalunya n'estem tenint exemples dignes d'atenció. Quan el desig del

"El coneixement poderós es posa de manifest en la competència lingüística d'una persona, perquè el nostre llenguatge és la nostra cultura en acte."

“Els nous docents arriben a les aules coneixent diverses metodologies innovadores, però desconeixent els alumnes i la contundència de l’humà.”

possible s’allunya del factible, es perd el sentit de la realitat i s’acaba caient en la hipocresia. Vivim un moment d’esplendor de la hipocresia pedagògica. En pedagogia, però, tot l’impossible és immoral. Aleshores, per què s’han posat de moda determinats relats pedagògics New Age? Per diverses raons: per la força de la novolatría (el culte a la novetat, que substitueix el respecte al bo); per la necessitat de singularitzar els centres en temps de descensos demogràfics pronunciats; per por al futur (ningú vol quedar-se enrere); pel somni de proporcionar una educació que eximeixi l’alumne de l’esforç; per un desprestigi pedagògicament suïcida de la memòria; per una sobrevaloració de l’experiència (que no defineix mai què és, exactament, una experiència pedagògica), etc.

Podem afirmar que la innovació educativa de les nostres escoles i instituts té bona salut? Es té prou en compte l’experiència abans de validar una nova metodologia?

A mi m’interessa molt poc el nou que sigui només nou. M’interessa el bo, sigui nou o vell. Crec, per exemple, que el diàleg socràtic

continua sent una metodologia molt valuosa si volem assolir una representació fiable de la nostra ignorància. Conec mestres que fan meravelles repartint una pissarra de vileda per a cada nen i coneix centres altament tecnològitzats als quals jo no portaria als meus nets. La qüestió important és la de saber si hi ha o no permanències antropològiques. Jo crec que sí i que, de fet, les tecnologies són pròtesis antropològiques que amplifiquen el que ja som. I això que som té més estabilitat del que alguns sospiten. La innovació té sentit quan se sap amb claredat el model de persona que guia la nostra acció i l’escola disposa d’una trajectòria ben definida; no té sentit quan es converteix en un fi en si mateixa i l’escola va donant tombs en la seva recerca del més nou.

En algun moment vostè ha afirmat que “no són els mètodes en ells mateixos els que generen confiança o desconfiança, sinó els mestres que els apliquen”. No troba que molts professors es troben a les aules una realitat per a la qual no han rebut prou formació?

Tinc, efectivament, la sensació, que els nous docents arriben a les aules coneixent diverses metodologies innovadores, però desconeixent els alumnes i la contundència de l’humà. Em trobo amb molts professors sorpresos perquè els alumnes no estan a l’altura del seu ideal pedagògic. El de docent és un ofici exigent. Molt exigent. I per això mateix el primer deure d’un docent és el de conèixer l’ofici.

Un eix transversal en moltes de les seves obres és un humanisme que beu més de la font dels valors que s’aprenen en el context familiar que no pas entre les parets d’una escola. Quines imperfeccions hauria de polir l’escola actual?

L’escola és una institució noble i imperfecta. Pot perdre la seva noblesa, però no la seva imperfecció. Per això el nostre compromís ha de ser intentar fer-la cada vegada una mica menys imperfecta. Això és impossible si es limita a avaluar-se a si mateixa no per l’alçada de les seves pretensions, ignorant la realitat de la conducta dels seus alumnes. Els valors d’una escola o es manifesten en la conducta dels seus alumnes

o són només retòrica. I si no hi ha valors, no hi ha escola. Fixeu-vos el que passa amb l'educació emocional: les emocions no poden educar-se a si mateixes. Els calen valors que les ordenin, jerarquitzin i, també les reprimeixin. Sense el paper director dels valors, l'educació emocional deriva aviat cap a l'emotivisme.

Molts pedagogs -penso que vostè no sou una excepció- donen molta importància a l'avaluació. En el seu llibre afirma que “ens falta una cultura sistemàtica de l'avaluació i de la transparència”. Ens ho pot explicar?

Jo tinc una visió clínica de la pedagogia. Per això crec en la rellevància del bon diagnòstic per poder establir un tractament correcte de cada alumne que li permeti visualitzar les seves possibilitats més altes. Però l'avaluació és una tasca professional. De la mateixa manera que no anem a el metge que ens digui que estem suspesos en salut, no anem a l'escola que ens asseguri el professor que hem fallat en aquestes preguntes i tenim un 3 en matemàtiques. El que li hem d'exigir al professor és que sigui capaç de fer-

li explícita a l'alumne la lògica inherent als seus errors. El nen sempre dona la resposta correcta a la pregunta que es fa ell mateix. La diferència entre la pregunta que ha fet el professor i la comprensió de la mateixa per part de l'alumne ens indica la càrrega cognitiva d'un aprenentatge concret. No podem saber de què parlem si no tenim dades sobre tot això. Un altre exemple: la velocitat de lectura d'un alumne és un índex molt precís de la seva competència lectora. ¿Podem, llavors, permetre'ns el luxe de no avaluar-la?

Una darrera pregunta: la pandèmia de la Covid-19 és una oportunitat per redescobrir allò que és essencial en educació?

La pandèmia ha posat de manifest algunes coses elementals i molt

rellevants, per exemple, que no hi ha substituït per a la relació directa entre el professor i l'alumne. Per això els recursos telemàtics més eficaços han estat els que millor han visualitzat aquesta copresència. Per exemple, el telèfon. Hem vist també que l'ensenyament telemàtic afecta de manera molt diferent els alumnes de diferents edats i de diferents mitjans culturals. Tot això ho hauríem de poder avaluar amb rigor perquè bé podria ser que el curs que ve sigui com aquest.

“Les emocions no poden educar-se a si mateixes. Els calen valors que les ordenin, jerarquitzin i, també les reprimeixin.”